

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

УДК 349.6

Владислав ПОЛЬЦА,

аспірант кафедри цивільного, трудового та господарського права

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

проспект Гагаріна, 72, Дніпро, Україна, 49000

ORCID: 0009-0000-9690-3818

DOI: 10.32782/LST/2023-1-9

Бібліографічний опис статті: Польца, В. (2023). Європейський досвід правового регулювання діяльності з управління небезпечними відходами. *Law. State. Technology*, 1, 63–70, doi: 10.32782/LST/2023-1-9

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ З УПРАВЛІННЯ НЕБЕЗПЕЧНИМИ ВІДХОДАМИ

Метою статті визначено встановлення нормативних засад державно-правового регулювання діяльності з управління небезпечними відходами. Підкреслено, що екологічна політика Європейського Союзу має здійснюватися комплексно та з усіма доступними варіантами та інструментами, беручи до уваги регіональні та місцеві відмінності, а також екологічно чутливі території, з наголосом на: розвиток європейських ініціатив для підвищення обізнаності громадян та місцевої влади; широкий діалог із зацікавленими сторонами, підвищення екологічної свідомості та участі громадськості; аналіз вигод і витрат з урахуванням необхідності інтерналізації екологічних витрат; найкращі наявні наукові докази та подальше вдосконалення наукових знань шляхом досліджень і технологічного розвитку; дані та інформація про стан і тенденції навколишнього середовища. Визначено, що відповідно до вимог Директиви 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи вимагається адаптація та гармонізація національного законодавства країн-кандидатів до стандартів ЄС, де важливим наголосом є гарантування безвідходного виробництва, а також розробка заходів щодо запобігання утворенню відходів та належного управління ними. Відповідно до змісту Директиви 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи встановлено, що під категорією «відходи» має розумітися будь-яка речовина чи об'єкт, від яких власник відмовляється, чи має намір відмовитися, чи повинен позбутися. Встановлено, що під небезпечними відходами відповідно до Директиви 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи розуміються відходи, які мають одну або декілька небезпечних властивостей, перелічених у Додатку III, які мають такі властивості, як: вибуховість, що розуміється як певні речовини та препарати, які можуть знищуватися під дією полум'я або більш чутливі до ударів чи тертя, ніж динітробензол; окисність як характеристика відходів, що містять речовини та препарати, які виявляють сильні екзотермічні реакції при контакті з іншими речовинами. Зроблено висновок, що доопрацювання вимагає законодавство ЄС щодо поводження з відпрацьованими акумуляторами та вжиття заходів для захисту навколишнього середовища та здоров'я людини шляхом запобігання або зменшення несприятливого впливу від утворення та управління електровідходами, та зменшення впливу використання ресурсів та покращення ефективності використання ресурсів.

Ключові слова: забруднення, правове регулювання, небезпечні відходи, право навколишнього природного середовища, публічне адміністрування, поводження з відходами, управління відходами.

Vladyslav POLSHCHA,

Graduate Student at the Department of Civil, Labor and Economic Law

Oles Honchar Dnipro National University

Prospekt Gagarina, 72, Dnipro, Ukraine, 49000

ORCID: 0009-0000-9690-3818

DOI: 10.32782/LST/2023-1-9

To cite this article: Polshcha, V. (2023). Yevropeyskyi dosvid pravovoho rehuliuвання diialnosti z upravlinnia nebezpechnymy vidkhodamy [European experience of legal regulation of hazardous waste management activities]. *Law. State. Technology*, 1, 63–70, doi: 10.32782/LST/2023-1-9

EUROPEAN EXPERIENCE OF LEGAL REGULATION OF HAZARDOUS WASTE MANAGEMENT ACTIVITIES

The purpose of the article is to establish the normative foundations of state-legal regulation of hazardous waste management activities. It is emphasized that the environmental policy of the European Union should be implemented comprehensively and with all available options and tools, taking into account regional and local differences, as well as ecologically sensitive areas, with an emphasis on: the development of European initiatives to increase the awareness of citizens and local authorities; broad dialogue with interested parties, increasing environmental awareness and public participation; analysis of benefits and costs, taking into account the need to internalize environmental costs; the best available scientific evidence and further improvement of scientific knowledge through research and technological development; data and information about the state and trends of the environment. It was determined that in accordance with the requirements of Directive 2006/12/EC of the European Parliament and the Council of April 5, 2006 on waste, adaptation and harmonization of the national legislation of candidate countries to EU standards is required, where an important emphasis is on guaranteeing waste-free production, as well as developing measures to prevent waste generation and proper management. According to the content of Directive 2008/98/EC of the European Parliament and the Council of April 5, 2006 on waste, it is established that the category "waste" should be understood as any substance or object that the owner discards, or intends to discard, or must get rid of. It is established that hazardous waste in accordance with Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of April 5, 2006 on waste means waste that has one or more hazardous properties listed in Annex III, which have such properties as: explosiveness, which is understood to mean certain substances and preparations which can be destroyed by flame or are more sensitive to impact or friction than dinitrobenzene; oxidation as a characteristic of waste containing substances and preparations that exhibit strong exothermic reactions when in contact with other substances. It is concluded that revision is required by the EU legislation on the handling of spent batteries and taking measures to protect the environment and human health by preventing or reducing the adverse impact from the generation and management of electrical waste, and reducing the impact of resource use and improving the efficiency of resource use.

Key words: pollution, legal regulation, hazardous waste, environmental law, public administration, waste management, waste management.

Постановка проблеми. Нормативно-правове регулювання управління небезпечними відходами регулюється на міжнародному рівні, так і на рівні національного законодавства. Передусім звернемо дослідницьку увагу на зміст нормативних актів ЄС, що визначають зміст здійснення управління відходами.

Важливе значення для здійснення управління відходами має Директива 2008/98/ЄС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи, яка встановлює законодавчу основу для поводження з відходами у Співтоваристві (Directive 2008/98/EC, 2008).

При цьому дослідження особливостей забезпечення правового регулювання поводження з відходами, залишаючись актуальним, було досліджено у наукових розробках таких представників юридичної науки, як В. А. Зуєв (Зуєв, 2014: 93-99; Зуєв, 2014: 138-144), Р. С. Кірін (Кірін, 2013: 97-104), Ю.О. Лєгеца (Лєгеца, 2016: 172-176; Лєгеца, 2015: 63-67), О.В. Гладій (Гладій, 2017: 140-144) та ін. Окремі питання поводження з відходами були предметом наукових розробок таких вчених, як Н. Р. Малишева, В.І. Олещенко (Малишева, Олещенко, 2001) та інших авторів. Однак при цьому комплексного науково-практичного дослідження питань забезпечення ефективності поводження з небезпечними відходами попри його надзвичайну суспільну затребуваність не було вико-

нано, що актуалізує здійснення даної розробки.

Метою статті визначено встановлення нормативних засад державно-правового регулювання діяльності з управління небезпечними відходами.

Виклад основного матеріалу. Ухваленню Директиви 2006/12/ЄС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи передувало Рішення № 1600/2002/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 липня 2002 р., де визначено було програму дій Співтовариства з охорони навколишнього середовища (Decision No 1600/2002/EC, 2002), де було встановлено ключові екологічні цілі та пріоритети, що поставлені перед європейською спільнотою на основі оцінки стану навколишнього середовища та переважаючих тенденцій. Зокрема, встановлено, що цілями екологічної програми ЄС є подолання негативних наслідків процесів, пов'язаних із: зміною клімату; природою та біорізноманіття; навколишнього середовища, здоров'я та якості життя; раціональним використанням природних ресурсів та відходів (Decision No 1600/2002/EC, 2002).

Головним досягненням зазначеного Рішення Європейського Парламенту та Ради від 22 липня 2002 року є формулювання пріоритету необхідності розробки або перегляду законодавства про відходи, включаючи роз'яснення різниці між відходами.

Екологічна програма, ухвалена Рішенням Європейського Парламенту та Ради від 22 липня 2002 року (Decision No 1600/2002/EC, 2002), спрямована на:

– сприяння досягненню довгострокової мети стабілізації концентрації парникових газів в атмосфері на рівні, який запобігатиме небезпечному антропогенному втручання в кліматичну систему. Таким чином, довгострокова мета максимального підвищення глобальної температури на 2 °C за доіндустріальним рівнем і концентрації CO₂ нижче 550 частин на мільйон керуватиметься Програмою. У довгостроковій перспективі реалізація екологічної програми вимагатиме глобального скорочення викидів парникових газів на 70 % порівняно з 1990 роком, як визначено Міжурядовою групою експертів зі зміни клімату (IPCC);

– захист, збереження, відновлення та розвиток функціонування природних систем, природних середовищ існування, дикої флори та фауни з метою припинення опустелювання та втрати біорізноманіття, включаючи різноманітність генетичних ресурсів, як у Європейському Союзі, так і в глобальному масштабі;

– сприяння високому рівню якості життя та соціальному добробуту громадян шляхом забезпечення середовища, де рівень забруднення не спричиняє шкідливого впливу на здоров'я людини та навколишнє середовище, та заохочення сталого розвитку міст;

– краща ефективність використання ресурсів та управління ресурсами та відходами для створення більш стійких моделей виробництва та споживання, тим самим відокремлюючи використання ресурсів та утворення відходів від темпів економічного зростання та маючи на меті забезпечити споживання відновлюваних і невідновлюваних ресурсів не перевищує несучої здатності середовища.

Відповідно до змісту положень статті 2 Директиви 2008/98/EC Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи визначено сферу її дії. Зокрема, встановлюється, що зазначена Директива 2008/98/EC Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи не діє на здійснення управління такими відходами, як: газоподібні викиди до атмосферного повітря; техногенно забруднені землі, включаючи забруднені ґрунти та будівлі; техногенні та промислові відходи виробництва, а також відходи будівництва за умови відповідностей таких відходів безпеці виробництва; радіоактивні відходи; відходи вибухових речовин; побутові відходи, в тому числі відходи сільськогосподарської або лісо-

господарської діяльності, а також відходи, придатні для виробництва біоенергії (Directive 2008/98/EC, 2008).

Директива 2008/98/EC Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи в окремих положеннях діє на здійснення нормативного регулювання управління: безпекою стічними водами; використанням побічних продуктів тваринного походження, включаючи продукти переробки, на які поширюється дія Регламенту (ЄС) № 1774/2002, за винятком тих, які призначені для спалювання, захоронення або використання на біогазовому чи компостному заводі; туші тварин, які загинули не в результаті забою, включаючи тварин, убитих для ліквідації епізоотичних хвороб, і які утилізуються відповідно до Регламенту (ЄС) № 1774/2002; відходами, отриманими в результаті розвідки, видобутку, обробки та зберігання мінеральних ресурсів та роботи кар'єрів, на які поширюється Директива 2006/21/EC Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2006 року про управління відходами видобувної промисловості (Directive 2006/21/EC, 2006).

Необхідно підкреслити, що екологічна політика ЄС має здійснюватися комплексно та з усіма доступними варіантами та інструментами, беручи до уваги регіональні та місцеві відмінності, а також екологічно чутливі території, з наголосом на: розвиток європейських ініціатив для підвищення обізнаності громадян та місцевої влади; широкий діалог із зацікавленими сторонами, підвищення екологічної свідомості та участі громадськості; аналіз вигод і витрат з урахуванням необхідності інтерналізації екологічних витрат; найкращі наявні наукові докази та подальше вдосконалення наукових знань шляхом досліджень і технологічного розвитку; дані та інформація про стан і тенденції навколишнього середовища.

Обов'язковою вимогою Директиви 2006/12/EC Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи є вимога про необхідність адаптації та гармонізації національного законодавства країн-кандидатів до стандартів ЄС, де важливим наголосом є гарантування безвідходного виробництва, а також для розробки заходів щодо запобігання утворенню відходів та належного управління ними.

Відповідно до змісту Директиви 2006/12/EC Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи встановлюється, що під категорією «відходи» має розумітися будь-яка речовина чи об'єкт, від яких власник відмовляється, чи має намір відмовитися, чи повинен позбутися.

Під «небезпечними відходами» відповідно до Директиви 2006/12/ЕС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи розуміються відходи, які мають одну або декілька небезпечних властивостей, перелічених у Додатку III, які мають такі властивості: вибуховість, що розуміється як певні речовини та препарати, які можуть знищуватися під дією полум'я або більш чутливі до ударів чи тертя, ніж динітробензол; окисність як характеристика відходів, що містять речовини та препарати, які виявляють сильні екзотермічні реакції при контакті з іншими речовинами; легкозаймистість, що пов'язується із знаходженням у структурі відходів рідких речовин та препаратів з температурою спалаху нижче 21 °C (включаючи надзвичайно легкозаймисті рідини), або речовин та препаратів, які можуть нагріватися й, нарешті, загорятися при контакті з повітрям при температурі навколишнього середовища без будь-якого застосування енергії, або тверді речовини та препарати, які можуть легко спалахнути після короточасного контакту з джерелом займання і які продовжують горіти або споживатися після видалення джерела займання, або газоподібні речовини та препарати, які є легкозаймистими на повітрі при нормальному тиску, або речовини та препарати, які при контакті з водою або вологим повітрям виділяють легкозаймисті гази в небезпечних кількостях. Також згідно із Директивою 2006/12/ЕС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи до небезпечних відходів відносяться некорозійні речовини та препарати, які при негайному, тривалому або багаторазовому контакті зі шкірою або слизовою оболонкою можуть викликати запалення. Небезпечність відходів характеризується наявністю у їх структурі: токсичних речовин та препаратів (включаючи дуже токсичні речовини та препарати), які при вдиханні, ковтанні або проникненні через шкіру можуть спричинити серйозні, гострі або хронічні ризики для здоров'я та навіть смерть; канцерогенних речовин та препаратів, які при вдиханні, ковтанні або проникненні через шкіру можуть спровокувати рак або збільшити його захворюваність; їдких речовин та препаратів, які можуть руйнувати живу тканину при контакті; інфекційних речовин та препаратів, що містять життєздатні мікроорганізми або їх токсини, які, як відомо або достовірно вважають, спричиняють захворювання людини чи інших живих організмів; токсичних речовин та препаратів, що впливають на репродуктивну функцію живих організмів; генно-модифікованих мутагенних речовин та препаратів, які при вдиханні, ковтанні або проникненні через шкіру

можуть викликати спадкові генетичні дефекти або збільшити частоту їх виникнення.

Відповідно до змісту Додатку III Директиви 2006/12/ЕС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи до небезпечних відходів відносяться відходи, що містять у собі токсичні або дуже токсичні гази, що виявляються при контакті з водою, повітрям або кислотою.

Суб'єктами управління відходами, в тому числі і небезпечними, згідно із положеннями Директиви 2006/12/ЕС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи є такі учасники правовідносин, як: 1) виробник відходів – будь-яка особи, чия діяльність спричинює утворення відходів (первинний виробник відходів), або будь-яка особа, яка здійснює попередню обробку, змішування або інші операції, що призводять до зміни характеру або складу цих відходів; 2) власник відходів, яким є виробник відходів або особа, яка володіє відходами; 3) дилер, яким є будь-яке підприємство, яке виступає в ролі брокера із купівлі відходів та їх подальшого перепродажу; 4) посередник, яким виступає будь-яка організація, що здійснює переробку або утилізацію відходів від імені інших, включаючи таких посередників, які фізично не володіють відходами.

Директива 2006/12/ЕС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи містить таке визначення поняття «управління відходами», яке розуміється як збір, транспортування, переробка та утилізація відходів, включаючи нагляд за такими операціями та подальший контроль за сміттєзвалищами чи сміттєвими полігонами, а також дії, пов'язані із діяльністю дилерів чи брокерів, тобто дії із поставки відходів, їх купівлі-продажу тощо.

Відповідно до змісту Директиви 2006/12/ЕС Європейського парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про відходи встановлюються такі види діяльності у сфері управління відходами, як: 1) збір, що означає збирання відходів, включаючи попереднє сортування та попереднє зберігання відходів для цілей транспортування до підприємства з обробки відходів; 2) роздільні збір та сортування, що означає збір відходів, що передбачає їх сортування за типом і характером, щоб сприяє їх подальшій спеціальній переробці; запобігання утворення відходів, що означає заходи, вжиті задля мінімізації виникнення відходів та налагодження виробництва на засадах рециклінгу та безперервності, що вимагає, по-перше, дотримання вимоги щодо утворення відходів у такій кількості, що допускає повторність їх використання, та якості, що

дозволяє забезпечити продовження терміну служби продукції; по-друге, мінімізації шкідливого впливу утворених відходів на довкілля та здоров'я людей; по-третє, дотримання лімітів вмісту шкідливих речовин у відходах виробництва; 3) повторне використання (рециклінг) відходів, що означає будь-яку операцію, за допомогою якої продукти або компоненти, що є відходами, знову використовуються з відповідною цільовою метою; 4) переробка (специфікація) відходів, що означає операції з відновлення корисних властивостей матеріалів та речовин, що містяться у відходах, що допускає їх подальше цільове використання; 5) підготовка до повторного використання (рециклінгу) відходів, що означає здійснення операцій з перевірки, очищення або ремонту, за допомогою яких продукти або компоненти продуктів, які стали відходами, обробляються таким чином, щоб їх можна було повторно використовувати без будь-якої іншої додаткової обробки чи специфікації; 6) переробка відходів означає будь-яку операцію з утилізації, за допомогою якої відходи переробляються в продукти, матеріали або речовини як для первинних цілей, так і для інших побутових чи промислових потреб, що передбачає повторну обробку органічного матеріалу, але не включає відновлення енергії та повторну обробку в матеріали, які будуть використовуватися як паливо або для операцій із створення мінерально-сировинної бази; 7) регенерація відпрацьованих олив означає будь-яку операцію з переробки, за допомогою якої базові оливи можуть бути отримані шляхом очищення відпрацьованих олив, зокрема шляхом видалення забруднень, продуктів окислення та добавок, що містяться в таких оливах; 8) утилізація відходів означає будь-яку операцію, яка не є рекуперацією, навіть якщо операція має як вторинний наслідок регенерацію речовин або енергії.

Європейські стандарти поводження з відходами також визначаються відповідно до положень Директиви Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року. Ця Директива має допомогти наблизити ЄС до «суспільства вторинної переробки», яке прагне уникнути утворення відходів та використовувати відходи як ресурс. Зокрема, функціонально визначена мета розвитку ЄС як вжиття заходів, спрямованих на забезпечення поділу джерел, збирання та переробки відходів. Відповідно до цієї мети і як засіб сприяння або поліпшення потенціалу відновлення відходів вимагається забезпечення роздільного збирання відходів, що має відбуватися із дотримання

вимог технологічної та екологічної безпеки, а також на засадах економічності таких процесів. Держави-члени ЄС повинні заохочувати роздільне збирання відходів, якщо це необхідно для досягнення екологічно обґрунтованого управління.

Директива Європейського Парламенту та Ради 2008/98/ЄС від 19 листопада 2008 року встановлює заходи щодо захисту навколишнього середовища та здоров'я людини шляхом запобігання або зменшення несприятливого впливу від утворення відходів та забезпечення ефективності управління відходами шляхом створення умов для повторного використання відходів, а також створюючи умов для зменшення їх кількісних показників.

Поводження з небезпечними відходами додатково деталізується згідно із змістом положень Директиви 2012/19/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. про відходи електричного та електронного обладнання (**Directive 2012/19/EU, 2012**) та Регламентом (ЄС) 2023/1542 Європейського Парламенту та Ради від 12 липня 2023 року щодо батарей і відпрацьованих батарей, що вносить зміни до Директиви 2008/98/ЄС і Регламенту (ЄС) 2019/1020 і скасовує Директиву 2006/66/ЄС (**Regulation (EU) 2023/1542, 2023**).

Директива 2012/19/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. про відходи електричного та електронного обладнання встановлює заходи щодо захисту навколишнього середовища та здоров'я людини шляхом запобігання або зменшення несприятливого впливу від утворення та поводження з відходами електричного та електронного обладнання (WEEE), а також шляхом зменшення загального негативного впливу на довкілля і підвищення ефективності управління відходами, сприяючи таким чином сталому розвитку держав ЄС. Відповідно до змісту Директиви 2012/19/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. про відходи електричного та електронного обладнання встановлюється, що відходи електричного обладнання та електробатареї відносяться до категорії небезпечних відходів. Зокрема, такими небезпечними відходами відповідно до Директиви 2012/19/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 4 липня 2012 р. визнано:

– електричне та електронне обладнання або «ЕЕО» означає обладнання, належна робота якого залежить від електричних струмів або електромагнітних полів, а також обладнання для генерування, передачі та вимірювання таких струмів і полів, призначене для використання з номінальною напругою, що не

перевищує 1000 вольт для змінного струму та 1500 вольт для постійного струму;

- великомасштабні стаціонарні промислові інструменти, якими є машини, обладнання та/або компоненти до них, які є стаціонарно встановленими та вимагають належного технічного обслуговування задля їх належного функціонування, а також обладнання, що використовується у здійсненні науково-дослідної діяльності;

- великомасштабна стаціонарна установка, що складається із різноманітної комбінації кількох типів апаратури та пристроїв, які: збираються, встановлюються та демонтуються професіоналами; призначені для постійного використання як частини будівлі або споруди у заздалегідь визначеному спеціальному місці; та при цьому можуть бути замінені лише таким же спеціально розробленим обладнанням;

- пересувне обладнання, що означає техніку з бортовим джерелом живлення, робота якої потребує або мобільного джерела електропостачання, або безперервного чи напівбезперервного руху обслуговуючого персоналу між послідовними фіксованими робочими місцями під час роботи;

- відпрацьоване електричне та електронне обладнання або «WEEE», що означає електричне або електронне обладнання, яке є відходами у розумінні Директиви 2008/98/ЄС (тобто матеріалами, від яких відмовився власник або якщо матеріалами, які втратили власні цільові корисні властивості), включаючи всі компоненти, підвзули та витратні матеріали, які є частиною товару на момент викидання;

- відпрацьоване електричне та електронне обладнання з приватних домогосподарств;

- відпрацьовані медичні пристрої, в тому числі медичні пристрої, призначені для проведення лабораторних досліджень чи імплантації.

Головним пріоритетом здійснення управління утилізацією небезпечними відходами є забезпечення роздільного сортування електронного обладнання та електроакумуляторів. Держави-члени ЄС несуть відповідальність за створення умов для роздільного сортування електровідходів, в тому числі тих, що є кліматичним обладнанням, чи містять озоноруйнівні речовини та фторовані парникові гази, люмінесцентних ламп, що містять ртуть, фотоелектричних панелей та невеликого електричного обладнання.

Для забезпечення утилізації електронного обладнання та електроакумуляторів з приватних домогосподарств держави-члени мають забезпечувати, щоб: було встановлено системи, які дозволяють кінцевим власникам

і розповсюджувачам повертати такі відходи хоча б безкоштовно. Держави-члени забезпечують наявність і доступність необхідних місць збору, беручи до уваги, зокрема, щільність населення; при постачанні нового продукту дистриб'ютори несуть відповідальність за те, щоб такі відходи можна було повернути дистриб'ютору хоча б безкоштовно на індивідуальній основі, за умови, що обладнання має еквівалентний тип і виконує ті самі функції, що й поставлене обладнання.

Дистриб'ютори мають забезпечувати збір у роздрібних магазинах (площею не менше, ніж 400 м²) із торговими площами, де продаються електроакумулятори чи електрообладнання, місцями для їх збирання з подальшою утилізацією.

Збір відпрацьованих електроакумуляторів чи електрообладнання має відповідати вимогам екологічної безпеки та безпеки життя та здоров'я працівників місць сортування та утилізації відходів.

Відповідно до Регламенту (ЄС) 2023/1542 Європейського Парламенту та Ради від 12 липня 2023 року щодо батарей і відпрацьованих батарей, що вносить зміни до Директиви 2008/98/ЄС і Регламенту (ЄС) 2019/1020 і скасовує Директиву 2006/66/ЄС встановлено, що акумулятори є важливим джерелом енергії та одним із ключових чинників сталого розвитку, екологічної мобільності, чистої енергії та кліматичної нейтральності. Акумулятори відносяться до продукції зростаючого попиту у майбутньому, через свою екологічність. Однак при цьому утилізація акумуляторів є однією із найбільших проблем людства та вимагає додаткової уваги з боку світової спільноти та пошуку шляхів забезпечення її ефективності. Одним із напрямів ефективності управління електровідходами є виробництво акумуляторів, що можуть використовуватися повторно та придатні до зарядження із стаціонарних джерел. Регламентом (ЄС) 2023/1542 Європейського Парламенту та Ради від 12 липня 2023 року щодо батарей і відпрацьованих батарей визначено необхідність створення гармонізованої нормативної бази для роботи з повним життєвим циклом батарей, які розміщені на ринку в ЄС.

Висновок. Отже, доопрацювання вимагає законодавство ЄС щодо поводження з відпрацьованими акумуляторами та вжиття заходів для захисту навколишнього середовища та здоров'я людини шляхом запобігання або зменшення несприятливого впливу від утворення та управління електровідходами, шляхом зменшення впливу використання ресурсів та покращення

щення ефективність використання ресурсів. Такі заходи мають вирішальне значення для переходу до циркулярної та кліматично нейтральної економіки та середовища, вільного від токсичних речовин, а також для довгострокової конкурентоспроможності та стратегічної автономії Союзу. Вони можуть створити важливі економічні можливості, збільшуючи синергію між економікою замкнутого циклу та політикою

в галузі енергетики, клімату, транспорту, промисловості та досліджень, а також захищаючи навколишнє середовище та скорочуючи викиди парникових газів.

Угода про Асоціацію України з ЄС вимагає подальшої діяльності із гармонізації чинного законодавства про управління відходами, про що буде приділено детальну увагу у наступних підрозділах даного дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives. URL.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32008L0098#ntr4-L_2008312EN.01000301-E0004
2. Зуєв В.А. Екологічна політика у сфері поводження з відходами в Україні на сучасному етапі. *Вісник Академії митної служби України. Сер.: Право.* 2014. № 1. С. 93-99.
3. Зуєв В.А. Організаційно-правові проблеми забезпечення реалізації громадської та виробничої екологічної політики у сфері поводження з відходами. *Проблеми законності.* 2014. Вип. 125. С. 138-144
4. Кірін Р.С. Самовільне користування надрами: варіативність суб'єктів та об'єктивної сторони правопорушення. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2013. № 7. С. 97-104.
5. Легеза Ю.О. Здійснення державної екологічної політики в умовах децентралізації державної виконавчої влади. *Науковий вісник Ужгород. нац. ун-ту. Серія Право.* 2016. № 38. Т. 1. С. 172–176
6. Легеза Ю. О. Публічне адміністрування у сфері використання техногенних родовищ в Україні. *Visegrad journal on human rights.* 2015. № 5/2. С. 63–67
7. Гладій О. В. Суб'єкти публічного управління у сфері регулювання, використання та охорони техногенних родовищ. *Право і суспільство.* 2017. № 1. С. 140–144
8. Decision No 1600/2002/EC of the European Parliament and of the Council of 22 July 2002 laying down the Sixth Community Environment Action Programme. URL.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2002.242.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2002%3A242%3ATOC
9. Directive 2006/21/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the management of waste from extractive industries and amending Directive 2004/35/EC – Statement by the European Parliament, the Council and the Commission. URL.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2006.102.01.0015.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2006%3A102%3ATOC
10. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance). URL.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32008L0098#ntr5-L_2008312EN.01000301-E0005
11. Directive 2012/19/EU of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on waste electrical and electronic equipment (WEEE) (recast) Text with EEA relevance. URL.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0019&qid=1700232886357>
12. Regulation (EU) 2023/1542 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2023 concerning batteries and waste batteries, amending Directive 2008/98/EC and Regulation (EU) 2019/1020 and repealing Directive 2006/66/EC (Text with EEA relevance). URL.: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=C ELEX%3A32023R1542&qid=1700232886357](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1542&qid=1700232886357)

REFERENCES:

1. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives. URL.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32008L0098#ntr4-L_2008312EN.01000301-E0004
2. Zuiiev V.A. (2014) Ekolohichna polityka u sferi povodzhennia z vidkhodamy v Ukraini na suchasnomu etapi [Environmental policy in the field of waste management in Ukraine at the present stage]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Ser.: Pravo.* № 1. S. 93-99. [in Ukrainian].
3. Zuiiev V.A. (2014) Orhanizatsiino-pravovi problemy zabezpechennia realizatsii hromadskoi ta vyrobnychoi ekolohichnoi polityky u sferi povodzhennia z vidkhodamy [Organizational and legal problems of ensuring the implementation of public and industrial environmental policies in the field of waste management]. *Problemy zakonnosti. Vyp. 125.* S. 138-144 [in Ukrainian].

4. Kirin R.S. (2013) Samovilne korystuvannya nadramy: variatyvnist subiektiv ta obiektyvnoi storony pravoporushennia [Unauthorized use of subsoil: variability of subjects and objective side of the offense]. Biuleten Ministerstva yustytysii Ukrainy. 2013. № 7. S. 97-104 [in Ukrainian].
5. Leheza Yu.O. (2016) Zdiisnennia derzhavnoi ekolohichnoi polityky v umovakh detsentralizatsii derzhavnoi vykonavchoi vlady [Public administration in the field of use of technogenic deposits in Ukraine]. Naukovyi visnyk Uzhhorod. nats. un-tu. Seria Pravo. 2016. № 38. T. 1. S. 172–176 [in Ukrainian].
6. Leheza Yu. O. (2015) Publichne administruvannya u sferi vykorystannia tekhnohennykh rodovyshch v Ukraini [Public administration in the field of use of technogenic deposits in Ukraine]. Visegrad journal on human rights. № 5/2. S. 63–67 [in Ukrainian].
7. Hladii O. V. (2017) Subiekty publichnoho upravlinnia u sferi rehuliuвання, vykorystannia ta okhorony tekhnohennykh rodovyshch [Subjects of public administration in the sphere of regulation, use and protection of man-made deposits]. Pravo i suspilstvo. № 1. S. 140–144 [in Ukrainian].
8. Decision No 1600/2002/EC of the European Parliament and of the Council of 22 July 2002 laying down the Sixth Community Environment Action Programme. URL.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2002.242.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2002%3A242%3ATOC
9. Directive 2006/21/EC of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the management of waste from extractive industries and amending Directive 2004/35/EC – Statement by the European Parliament, the Council and the Commission. URL.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2006.102.01.0015.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2006%3A102%3ATOC
10. Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives (Text with EEA relevance). URL.: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32008L0098#ntr5-L_2008312EN.01000301-E0005
11. Directive 2012/19/EU of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on waste electrical and electronic equipment (WEEE) (recast) Text with EEA relevance. URL.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0019&qid=1700232886357>
12. Regulation (EU) 2023/1542 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2023 concerning batteries and waste batteries, amending Directive 2008/98/EC and Regulation (EU) 2019/1020 and repealing Directive 2006/66/EC (Text with EEA relevance). URL.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1542&qid=1700232886357>